

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Економічний факультет
Кафедра статистики, обліку та аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Оксана НЕСТЕРЕНКО

Протокол № 1 від “26” серпня 2024 р.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
дисципліни «Статистичний аналіз кон’юнктури ринку»

для студентів _____ денної (заочної) форми навчання _____
рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____
галузь знань _____ 05 «Соціальні та поведінкові науки» _____
спеціальність _____ 051 «Економіка» _____
освітня програма _____ «Економічна аналітика та статистика» _____

Розроблено:

к.е.н., доцент, доцент ЗВО кафедри статистики, обліку та аудиту
Чала Тетяна Георгіївна

2024/2025 навчальний рік

ЗМІСТ

1. Робоча програма навчальної дисципліни;
2. Методичні рекомендації для виконання курсових, лабораторних, практичних, самостійних робіт тощо;
3. Приклади завдань семестрових екзаменів (письмових залікових робіт).

1. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра статистики, обліку та аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Віталій ДЯЧЕК

2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Статистичний аналіз кон'юнктури ринку»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність 051 «Економіка»
освітня програма «Економічна аналітика та статистика»
вид дисципліни за вибором
факультет економічний

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету
“27” серпня 2024 року, протокол № 11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Тетяна ЧАЛА, доцент закладу вищої освіти кафедри статистики, обліку та аудиту ХНУ імені В. Н. Каразіна, канд. екон. наук, доцент;

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програму схвалено на засіданні кафедри статистики, обліку та аудиту

Протокол від “26” серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту

(підпис)

Оксана НЕСТЕРЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником
проектної групи) «Економічна аналітика та статистика»

назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи) «Економічна аналітика та статистика»

(підпис)

Олексій КОРЕПАНОВ

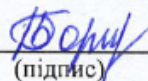
Програму погоджено науково-методичною комісією
економічного факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “27” серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Дар'я ЗАГОРСЬКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Статистичний аналіз кон'юнктури ринку» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності (напряму) 051 «Економіка»
освітня програма «Економічна аналітика та статистика»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування системи знань і практичних навичок з економіко-статистичного аналізу та оцінювання загальноекономічної й товарної кон'юнктури ринку.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- формування знань з аналізу факторів формування кон'юнктури ринку, дослідження взаємозв'язків та взаємозалежностей кон'юнктурних процесів;
- набуття навиків моделювання та прогнозування економічної кон'юнктури;
- вироблення вміння використовувати отримані знання в практичній діяльності.

Після завершення курсу студент має набути такі **загальні, фахові та спеціалізовані компетентності**:

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами.

ЗК8. Здатність проводити дослідження та презентувати результати.

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для управління економічною діяльністю.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних завдань.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та економіко-математичні методи і моделі для дослідження економічних та соціальних процесів.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК12. Здатність до фундаментального аналізу, статистичного забезпечення управління для прийняття обґрунтованих рішень на загальнодержавному та регіональному рівнях.

СК14. Здатність використовувати професійно профільовані знання й уміння щодо практичного використання комп'ютерних технологій в галузі економічної аналітики та статистики. Здатність формувати ресурсно-інформаційні бази щодо відповідної соціально-економічної ситуації для вирішення професійних аналітико-статистичних завдань.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
–	–
Самостійна робота	
88 год.	110
у тому числі, індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання**:

РН.1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем на абстрактному рівні шляхом декомпозиції їх на складові.

РН.4. Проводити дослідження, генерувати нові ідеї, здійснювати інноваційну діяльність.

РН.9. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

РН.10. Обґрунтовувати рішення в умовах невизначеності, що потребують застосування нових підходів та економіко-математичного моделювання та прогнозування.

РН.18. Демонструвати спроможність до статистичного забезпечення та обґрунтування управлінських рішень щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання на основі системного аналізу, багатовимірного статистичного аналізу, моделювання і прогнозування.

РН.19. Розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі економіки, економічної аналітики та статистики. Володіти методикою проведення фінансового та кредитного аналізу, оперувати аналітичною інформацією, здійснювати зіставлення параметрів економічних процесів, виявлення змін й аналізу причин їх виникнення, діагностування розвитку соціально-економічних систем.

Після завершення курсу студент має здобути **знання**:

- усвідомлювати основні напрями дослідження економічної кон'юнктури;
- виявляти особливості розрахунку основних показників ринкової кон'юнктури;
- демонструвати розуміння методологічних засад вимірювання інтенсивності динаміки ринкових процесів;
- визначати та описувати принципи аналізу основної тенденції розвитку, оцінювання сезонних і циклічних коливань;

вміння:

- застосовувати економіко-статистичні методи обробки інформації;
- проводити системний аналіз макроекономічного середовища функціонування суб'єктів підприємницької діяльності;
- аналізувати динаміку складних соціально-економічних явищ за допомогою різних статистичних методів;

- визначати й аналізувати кон'юктуроформуючі фактори, що зумовлюють ринкову ситуацію;
- визначати вплив факторів зовнішнього середовища на діяльність підприємства, адаптувати підприємство до швидкозмінного зовнішнього середовища;
- демонструвати володіння методикою визначення рівня ринкової концентрації та монополізації;
- проводити статистичний аналіз кон'юктури ринку із використанням інформації міжнародних баз даних.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади аналізу кон'юктури ринку

Тема 1. Сутність економічних категорій дослідження кон'юктури ринку

Поняття й сутність кон'юктури ринку. Сутність й види економічної кон'юктури. Етапи дослідження економічної кон'юктури.

Тема 2. Інформаційне забезпечення дослідження кон'юктури ринку

Класифікація інформації. Первинна та вторинна інформація. Класифікація методів збору інформації. Використання програмного забезпечення при проведенні аналізу кон'юктури ринку.

Тема 3. Система показників дослідження кон'юктури ринку

Система статистичних показників кон'юктури ринку. Формування системи показників дослідження кон'юктури ринку. Особливості розрахунку основних показників ринкової кон'юктури.

Розділ 2. Методи аналізу кон'юктури ринку

Тема 4. Методи оцінки концентрації ринку

Поняття, види конкуренції та ринкових структур. Поняття ринкової концентрації. Визначення рівня ринкової концентрації. Стандартний показник концентрації CR . Індекс Херфіндаля – Хіршмана.

Тема 5. Кон'юктурні дослідження попиту та пропозиції

Економічна природа попиту та пропозиції. Динаміка попиту та пропозиції. Співвідношення попиту та пропозиції на окремих фазах економічного циклу. Статистичні методи оцінювання еластичності попиту та пропозиції. Поняття та види місткості товарного ринку. Основні методи визначення місткості товарного ринку.

Тема 6. Аналіз цінових показників кон'юктури ринку

Роль і функції ціни на ринку. Класифікація цін як основа їхній диференційованого вивчення. Фактори ринкового ціноутворення. Основні методи статистичного аналізу ринкових цін.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади аналізу кон'юнктури ринку												
Тема 1. Сутність економічних категорій дослідження кон'юнктури ринку	22	2	2	–	–	18	17,5	1	0,5	–	–	16
Тема 2. Інформаційне забезпечення дослідження кон'юнктури ринку	17	3	2	–	–	12	36,5	1	0,5	–	–	35
Тема 3. Система показників дослідження кон'юнктури ринку	26	3	2	–	–	21	18	1	1	–	–	16
Разом за розділом 1	65	8	6	–	–	51	72	3	2	–	–	67
Розділ 2. Методи аналізу кон'юнктури ринку												
Тема 4. Методи оцінки концентрації ринку	20	3	4	–	–	13	16,5	1	0,5	–	–	15
Тема 5. Кон'юнктурні дослідження попиту та пропозиції	19	3	4	–	–	12	15,5	1	0,5	–	–	14
Тема 6. Аналіз цінових показників кон'юнктури ринку	16	2	2	–	–	12	16	1	1	–	–	14
Разом за розділом 2	55	8	10	–	–	37	48	3	2	–	–	43
Усього годин	120	16	16	–	–	88	120	6	4	–	–	110

4. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Тема 1. Сутність економічних категорій дослідження кон'юнктури ринку	2	0,5
2	Тема 2. Інформаційне забезпечення дослідження кон'юнктури ринку	2	0,5
3	Тема 3. Система показників дослідження кон'юнктури ринку	2	1
4	Тема 4. Методи оцінки концентрації ринку	4	0,5
5	Тема 5. Кон'юнктурні дослідження попиту та пропозиції	4	0,5
6	Тема 6. Аналіз цінових показників кон'юнктури ринку	2	1
	Разом	16	4

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студента включає: опрацювання навчального матеріалу, підготовку до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, підготовку до усіх видів контролю.

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи (назва теми)	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Проробка конспекту лекції	12	22
2	Вивчення рекомендованої літератури по темах, які викладаються на лекціях	25	25
3	Підготовка до практичних занять	18	23
4	Підготовка до поточного контролю	12	20
5	Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)	21	20
	Разом	88	110

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

7. Методи навчання

Основними відмінностями активних та інтерактивних методів навчання від традиційних вважаються не лише методика і техніка викладання, але і висока ефективність навчального процесу, яка проявляється через:

- високу мотивацію студентів;
- закріплення теоретичних знань на практиці;
- підвищення самосвідомості студентів;
- вироблення здатності ухвалювати самостійні рішення;
- вироблення здатності приймати колективні рішення;
- вироблення здатності до соціальної інтеграції;
- придбання навичок вирішення конфліктів;
- розвиток здатності до компромісів.

При викладанні дисципліни для активізації навчального процесу передбачено використання таких сучасних навчальних технологій як кейс-метод, проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується кількома ключовими моментами і увага студентів має бути сконцентрована на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках. При проведенні проблемної лекції має бути розданий друкований матеріал і виділені головні висновки з питань, що розглядаються.

При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор ставить питання, які спонукають студента шукати вирішення проблемної ситуації. Така ситуація змушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені питання, а висвітлювати матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використати при вирішенні проблеми.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доведень та узагальнень.

На початку проведення міні-лекції за обраними темами лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносять питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладають їх стисло. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу до сприйняття матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він отримав під час лекції.

Проблемні лекції та міні-лекції доцільно поєднувати з такою формою активізації навчального процесу, як робота в малих групах.

Дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників щодо певної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання навчальної дисципліни представлено в табл.

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади аналізу кон'юнктури ринку	
Тема 1. Сутність економічних категорій дослідження кон'юнктури ринку	Міні-лекція, дискусія
Тема 2. Інформаційне забезпечення дослідження кон'юнктури ринку	Лекція, дискусія
Тема 3. Система показників дослідження кон'юнктури ринку	Лекція
Розділ 2. Методи аналізу кон'юнктури ринку	
Тема 4. Методи оцінки концентрації ринку	Лекція
Тема 5. Кон'юнктурні дослідження попиту та пропозиції	Проблемна лекція з питання: Практика організації кон'юнктурних досліджень попиту та пропозиції
Тема 6. Аналіз цінових показників кон'юнктури ринку	Кейс-метод – Аналіз цінових показників кон'юнктури ринку

8. Методи контролю

Оцінювання знань здобувачів з дисципліни «Статистичний аналіз кон'юнктури ринку» передбачає всі види занять, передбачених навчальним планом. Під час вивчення дисципліни застосовуються такі методи оцінювання знань:

- *поточний контроль* здійснюється на практичних заняттях під час усної співбесіди зі студентами за результатами виконання домашніх завдань, перевірки розв'язання типових задач; перевірки розв'язання нетипових задач на використання знань в практичних ситуаціях;

- *проміжний контроль* проводиться за допомогою проведення тестового контролю;

- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену з усього курсу.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- відвідування занять;
- складання проміжного контролю за розділами.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію із практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації й проводиться у вигляді тестування. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

Тести можуть бути застосовані як із метою контролю, так і для закріплення теоретичних знань і практичних навичок.

Тести для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними темами.

Підсумковий контроль за курсом – у формі екзамену.

Екзамен здійснюють за екзаменаційними білетами, які містять чотири завдання (два теоретичних питання, одне практичне завдання - задача і тести). Вони дають можливість здійснити оцінювання знань студента за дисципліною.

9. Схема нарахування балів та критерії оцінювання знань студентів

Структура засобів контролю та розподіл балів із дисципліни «Статистичний аналіз кон'юнктури ринку» наведена нижче.

Узагальнена схема нарахування балів (денна форма)

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Екзамен	Сума	
Розділ 1			Розділ 2			Контрольна робота, передбачена навчальним планом			Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6				
10	10	10	10	10	10	-	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Узагальнена схема нарахування балів (заочна форма)

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Екзамен	Сума
Розділ 1			Розділ 2			Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6				
10	10	10	10	10	10	-	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ДЛЯ ДИСЦИПЛІНИ

Критерії оцінювання результативності роботи студентів при виконанні самостійної роботи

Якісними критеріями оцінювання виконання індивідуальних завдань студентами є:

1. Повнота виконання завдання: : елементарна; фрагментарна; повна; неповна.
2. Рівень самостійності студента

- під керівництвом викладача;
- консультація викладача;
- самостійно.

3. *Сформованість навчально-інформаційних умінь* (роботи з підручником, володіння різними способами читання, складання плану, рецензій, конспекту, вміння користуватися бібліотекою, спостереження, експеримент тощо)

4. *Сформованість навчально-інтелектуальних умінь* (визначення понять, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, вміння відповідати на запитання, виконувати творчі завдання тощо);

5. *Рівень сформованості фахових методичних вмінь* (вміння застосовувати на практиці набуті знання):

- низький – володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу;
- середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань;
- достатній – застосовує набуті знання у стандартних практичних ситуаціях;
- високий – володіння умінням творчо-пошукової діяльності.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за відповіді на питання поточного контролю

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблених навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Якісними критеріями оцінювання виконання завдань поточного контролю є:

- *Повнота відповіді або виконання завдання:* елементарна; фрагментарна; повна; неповна.
- *Рівень сформованості логічних умінь:* елементарні дії; операція, правило, алгоритм; правила визначення понять; формулювання законів і закономірностей; структурування суджень, доводів, описів.

Оцінювання якості знань з дисципліни «Статистичний аналіз кон'юнктури ринку» проводиться за практичними уміннями й навичками, які демонструють студенти, відповідаючи на тестові питання.

Допуск студента до підсумкового контролю

Допуск студента до підсумкового контролю здійснюється за умови отримання не менше 10 балів за сумарними результатами усіх видів поточного семестрового контролю.

Критерії оцінок на екзамені:

Оцінювання знань студента проводиться за чотирирівневою шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно). За екзамен студент може отримати максимум 40 балів:

1. Для отримання оцінки «відмінно» (35–40 балів) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язно й обґрунтовано;
- навести вірне рішення задачі та тестів.

2. Для одержання оцінки «добре» (25–34 бала) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал зв'язно й обґрунтовано;
- навести вірне рішення задачі;
- можливі помилки у відповідях на тести.

3. Для отримання оцінки «задовільно» (15–24 бала) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
- можливі помилки при розв'язанні задачі та в тестах.

4. Оцінку «незадовільно» (1–14 балів) отримують студенти, відповіді яких можуть бути

оцінені нижче вимог, сформульованих у попередніх пунктах.

Кожне завдання екзамену оцінюється окремо. Загальна оцінка дорівнює середній арифметичній із суми оцінок кожного завдання. Якщо одна з оцінок «незадовільно», то загальна оцінка не може бути вищою за «задовільно».

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Статистичний аналіз кон'юнктури ринку» визначається як загальна оцінка, яка враховує оцінки з кожного виду контролю (оцінки проміжного контролю за роботу протягом семестру та оцінка за результатами підсумкового екзамену).

У відповідності до набраних студентом балів оцінка знання матеріалу проводиться за чотирирівневою системою згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1–49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Методичні рекомендації до написання контрольної роботи з навчальної дисципліни «Статистичний аналіз кон'юнктури ринку» / Т. Г. Чала Т. Г., Д. І. Черненко, Г. С. Корепанов. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 32 с.
2. Міжнародна статистика : навчальний посібник / О. С. Корепанов, В. М. Соболев, Т. Г. Чала та ін. ; за ред. В. М. Соболева, Т. Г. Чалої. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 442 с.
3. Чала Т.Г. Статистичний аналіз кон'юнктури ринку: дистанційний курс на платформі LMS Moodle. URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=8503>.
4. Benzo R., Mohsen M. G., Fourali Ch. Marketing Research: Planning, Process, Practice. SAGE Publications Ltd, 2017. 432 p.
5. Burns A. C., Bush R. F. Marketing Research, Global Edition. Pearson, 2016. 496 p.
6. Charry K., Coussement K., Demoulin N., Heuvinck N. Marketing Research with IBM® SPSS Statistics: A Practical Guide. Routledge, 2016. 264 p.
7. Grigsby M. Marketing Analytics: A Practical Guide to Improving Consumer Insights Using Data Techniques. Kogan Page, 2018. 240 p.

Допоміжна література

1. ДСТУ 3008:2015. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с.
2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
2. Комлева М. А., Чала Т. Г. Застосування сингулярного спектрального аналізу для прогнозування динаміки ринку землі сільськогосподарського призначення в Україні. *Innovations and prospects of world science*. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Vancouver, Canada. 2022. Pp. 936-938. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/02/INNOVATIONS-AND-PROSPECTS-OF-WORLD-SCIENCE-2-4.02.22.pdf>

3. Соболев В.М., Корепанов О.С., Чала Т.Г., Молошніков Є.В. Вплив ринку будівельних матеріалів на економічне зростання в умовах війни: порівняльний макро- та мікроаналіз. *Бізнес Інформ*. Харків. 2024. № 1. С. 124–131. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-1_0-pages-124_131.pdf

4. Чала Т. Г., Корепанов Г. С., Черненко Д. І. UN Comtrade Database як інформаційне джерело наукових досліджень з міжнародної торгівлі товарами країн Європейського Союзу // *Бізнес Інформ*. 2016. № 11. С. 48–53.

5. Чала Т.Г., Савченко Д.Б. Статистичний аналіз ринку послуг мийки автомобілів. *Innovations and Prospects in Modern Science*. VI Міжнар. наук.-практ. конф., 5–7.06.2023, Стокгольм, Швеція. С. 586–589. URL: <https://sci-conf.com.ua/vi-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-innovations-and-prospects-in-modern-science-5-7-06-2023-stokgolm-shvetsiya-arhiv/>

6. Chala T., Korepanov G., Chernenko D. Statistical analysis of international merchandise trade between Latvia and Ukraine using international databases. *Baltic Journal of Real Estate Economics and Construction Management*. Volume 11 (2023), Issue 1. 2023. PP.26–36.

7. Chala T., Korepanov O., Lazebnyk Y., Korepanov G., Chernenko D. Statistical modelling and forecasting of wheat and meslin export from Ukraine using the singular spectral analysis. *STATISTICS IN TRANSITION new series and STATISTICS OF UKRAINE Joint Special Issue: A New Role for Statistics*. Vol. 23, No. 5, 2023. pp. 185–213.

8. Lazebnyk Y., Korepanov O., Chala T., Korepanov G., Chernenko D., Plumite U., Komlieva M. Statistical modelling of factors influencing the agricultural land market in Ukraine. *Latvian Journal of Physics and Technical Sciences*. ISSN 0868-8257. Latvia. 2022. Issue 6. Vol. 59. Pp. 52–67. DOI: 10.2478/lpts-2022-0047. URL: https://fei-web.lv/images/zurnali/2022/FEI_Zurnal_2022-6.pdf.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

2. Metadata Classifications. RAMON – Reference And Management Of Nomenclatures // Eurostat. European Commission. URL: http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/index.cfm?TargetUrl=DSP_PUB_WELC (дата звернення: 01.04.2023).

3. WTO Statistics Database // World Trade Organization (WTO). URL: <http://stat.wto.org/Home/WSDBHome.aspx?Language=E> (дата звернення: 01.04.2023).

4. UN Comtrade Database // United Nations. URL: <http://comtrade.un.org> (дата звернення: 01.04.2023).

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання, або повністю дистанційно в синхронному режимі.

У разі проведення екзамену/заліку в дистанційній формі використовується LMS платформа Moodle з автентифікацією здобувача у режимі відеоконференції з Zoom. Реєстрація (допуск до складання) учасників освітнього процесу, а також обмін контрольними (підсумковими) завданнями та відповідями на них здійснюється винятково з корпоративної електронної пошти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (домен – karazin.ua) із забезпеченням академічної доброчесності. При проведенні екзамену/заліку в дистанційній формі використовуються технічні і програмні засоби, які дозволяють забезпечити аудіо- і відео- фіксацію.

Режим доступу до курсу на LMS платформі Moodle: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=8503>.

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра статистики, обліку та аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Віталій ДЯЧЕК

2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Статистичний аналіз кон'юнктури ринку»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальність 051 «Економіка»

освітня програма «Економічна аналітика та статистика»

вид дисципліни за вибором

факультет економічний

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету “27” серпня 2024 року, протокол № 11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Тетяна ЧАЛА, доцент закладу вищої освіти кафедри статистики, обліку та аудиту ХНУ імені В. Н. Каразіна, канд. екон. наук, доцент.

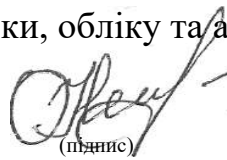

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програму схвалено на засіданні кафедри статистики, обліку та аудиту

Протокол від “26” серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту

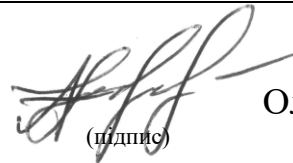
(підпис)

Оксана НЕСТЕРЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Економічна аналітика та статистика»

назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи) «Економічна аналітика та статистика»

(підпис)

Олексій КОРЕПАНОВ

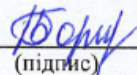
Програму погоджено науково-методичною комісією
економічного факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “27” серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Дар'я ЗАГОРСЬКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Статистичний аналіз кон'юнктури ринку» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **магістра**

спеціальності (напряму) 051 «Економіка»

освітня програма «Економічна аналітика та статистика»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування системи знань і практичних навичок з економіко-статистичного аналізу та оцінювання загальноекономічної й товарної кон'юнктури ринку.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

– формування знань з аналізу факторів формування кон'юнктури ринку, дослідження взаємозв'язків та взаємозалежностей кон'юнктурних процесів;

– набуття навиків моделювання та прогнозування економічної кон'юнктури;

– вироблення вміння використовувати отримані знання в практичній діяльності.

Після завершення курсу студент має набути такі **загальні, фахові та спеціалізовані компетентності**:

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами.

ЗК8. Здатність проводити дослідження та презентувати результати.

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для управління економічною діяльністю.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних завдань.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та економіко-математичні методи і моделі для дослідження економічних та соціальних процесів.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК12. Здатність до фундаментального аналізу, статистичного забезпечення управління для прийняття обґрунтованих рішень на загальнодержавному та регіональному рівнях.

СК14. Здатність використовувати професійно профільовані знання й уміння щодо практичного використання комп'ютерних технологій в галузі економічної аналітики та статистики. Здатність формувати ресурсно-інформаційні бази щодо відповідної соціально-економічної ситуації для вирішення професійних аналітико-статистичних завдань.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
14 год.	4 год. + 4 год. дист.

Практичні, семінарські заняття	
14 год.	—
Лабораторні заняття	
—	—
Самостійна робота	
62 год.	82 год.
у тому числі контрольна робота	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання**:

РН.1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем на абстрактному рівні шляхом декомпозиції їх на складові.

РН.4. Проводити дослідження, генерувати нові ідеї, здійснювати інноваційну діяльність.

РН.9. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

РН.10. Обґрунтовувати рішення в умовах невизначеності, що потребують застосування нових підходів та економіко-математичного моделювання та прогнозування.

РН.18. Демонструвати спроможність до статистичного забезпечення та обґрунтування управлінських рішень щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання на основі системного аналізу, багатовимірного статистичного аналізу, моделювання і прогнозування.

РН.19. Розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі економіки, економічної аналітики та статистики. Володіти методикою проведення фінансового та кредитного аналізу, оперувати аналітичною інформацією, здійснювати зіставлення параметрів економічних процесів, виявлення змін й аналізу причин їх виникнення, діагностування розвитку соціально-економічних систем.

Після завершення курсу студент має здобути
знання:

- усвідомлювати аналітичні можливості й передумови використання різних статистичних методів моделювання й прогнозування явищ і процесів у кон'юнктурних дослідженнях;
- визначати та описувати методи прогнозування ринкового попиту та пропозиції.

уміння:

- використовуючи методи прогнозування, розробляти ідеї нових продуктів (товарів або послуг) відповідно до попиту споживачів;
- прогнозувати кон'юнктуру, оцінювати сезонні коливання і коригувати прогнози на сезонність;
- здійснювати моніторинг основних конкурентів на ринку й визначати стратегію конкурентної переваги;
- здійснювати дослідження у своїй галузі з метою визначення сегмента ринку, потенційних споживачів, їх поведінкових особливостей та мотивації попиту, мережі збуту, комунікаційних заходів;
- визначати вплив факторів зовнішнього середовища на діяльність підприємства, адаптувати підприємство до швидкозмінного зовнішнього середовища;
- на основі ринкових досліджень вивчати потенційних закордонних партнерів, аналізувати ефективність зовнішньоекономічних зв'язків.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади та практика аналізу та прогнозування кон'юнктури ринку

Тема 1. Основи методики прогнозування кон'юнктури

Етапи прогнозування економічної кон'юнктури. Особливості прогнозування кон'юнктури окремих видів ринків. Інформаційне забезпечення прогнозування ринкової кон'юнктури. Класифікація методів аналізу й прогнозування економічної кон'юнктури.

Тема 2. Практика оцінки й прогнозування економічної кон'юнктури в Україні

Організація розробки кон'юнктурних прогнозів. Аналіз тенденцій розвитку аграрного ринку. Прогнозні оцінки кон'юнктури аграрного ринку. Конкурентний аналіз і аналіз ринкового ризику.

Розділ 2. Практика використання міжнародних статистичних баз даних для аналізу кон'юнктури ринку в світовому масштабі

Тема 3. База даних ООН зі статистики міжнародної торгівлі товарами та послугами (UN Comtrade Database)

UN Comtrade Database як один з найбільш повних і достовірних джерел світової торговельної статистики. Особливості роботи з UN Comtrade Database. Візуальний аналіз міжнародної торгівлі за допомогою опції «Visualize data». Практика роботи з UN Comtrade Database.

Тема 4. База даних COT (WTO Statistics Database)

Особливості роботи з WTO Statistics Database. Практика роботи з WTO Statistics Database. Робота з торговими картами «Trade maps».

3. Структура навчальної дисципліни*

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	дист.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні засади та практика аналізу та прогнозування кон'юнктури ринку												
Тема 1. Основи методики прогнозування кон'юнктури	17	2	2	–	–	13	20	1		1	–	18
Тема 2. Практика оцінки й прогнозування економічної кон'юнктури в Україні	21	4	4	–	–	13	20	1		1	–	18
Разом за розділом 1	38	6	6	–	–	26	40	2		2	–	36
Розділ 2. Практика використання міжнародних статистичних баз даних для аналізу кон'юнктури ринку в світовому масштабі												
Тема 3. База даних ООН зі статистики міжнародної торгівлі товарами та послугами (UN Comtrade Database)	21	4	4	–	–	13	20	1		1	–	18
Тема 4. База даних COT (WTO Statistics Database)	21	4	4	–	–	13	20	1		1	–	18
Разом за розділом 2	42	8	8	–	–	26	40	2	–	2	–	36
Контрольна робота	10	–	–	–	–	10	10	–	–	–	–	10
Усього годин	90	14	14	–	–	62	90	4	–	4	–	82

* структура навчальної дисципліни (години на вивчення) може змінюватись у зв'язку із змінами законодавства, ступенем засвоєння матеріалу студентами, коригуванням структури навчального року (графіку навчального процесу) тощо. Можлива зміна послідовності розкриття навчального матеріалу в межах окремого розділу або теми, але так, щоб не порушувалась загальна логіка його викладу.

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основи методики прогнозування кон'юнктури	2
2	Тема 2. Практика оцінки й прогнозування економічної кон'юнктури в Україні	4
3	Тема 3. База даних ООН зі статистики міжнародної торгівлі товарами та послугами (UN Comtrade Database)	4
4	Тема 4. База даних COT (WTO Statistics Database)	4
	Разом	14

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студента включає: опрацювання навчального матеріалу, підготовку до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, підготовку до усіх видів контролю.

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи (назва теми)	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Проробка конспекту лекції, вивчення рекомендованої літератури по темах, які викладаються на лекціях	12	20
2	Підготовка до практичних занять	12	20
3	Підготовка до поточного контролю	14	16
4	Підготовка до підсумкового контролю (заліку)	14	16
	Виконання контрольної роботи з курсу	10	10
	Разом	62	82

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

7. Методи навчання

Основними відмінностями активних та інтерактивних методів навчання від традиційних вважаються не лише методика і техніка викладання, але і висока ефективність навчального процесу, яка проявляється через:

- високу мотивацію студентів;
- закріплення теоретичних знань на практиці;
- підвищення самосвідомості студентів;
- вироблення здатності ухвалювати самостійні рішення;
- вироблення здатності приймати колективні рішення;
- вироблення здатності до соціальної інтеграції;
- придбання навичок вирішення конфліктів;
- розвиток здатності до компромісів.

При викладанні дисципліни для активізації навчального процесу передбачено використання таких сучасних навчальних технологій як кейс-метод, проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується кількома ключовими моментами і увага студентів має бути сконцентрована на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках. При проведенні проблемної лекції має бути розданий друкований матеріал і виділені головні висновки з питань, що розглядаються.

При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор ставить питання, які спонукають студента шукати вирішення проблемної ситуації. Така ситуація змушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені питання, а висвітлювати матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використати при вирішенні проблеми.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доведень та узагальнень.

На початку проведення міні-лекції за обраними темами лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносять питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладають їх стисло. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу до сприйняття матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він отримав під час лекції.

Проблемні лекції та міні-лекції доцільно поєднувати з такою формою активізації навчального процесу, як робота в малих групах.

Дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників щодо певної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання навчальної дисципліни представлено в табл.

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
Розділ 1. Теоретичні засади та практика аналізу та прогнозування кон'юнктури ринку	
Тема 1. Основи методики прогнозування кон'юнктури	Лекція, дискусія
Тема 2. Практика оцінки й прогнозування економічної кон'юнктури в Україні	Проблемна лекція з питання: Практика оцінки й прогнозування економічної кон'юнктури в Україні
Розділ 2. Практика використання міжнародних статистичних баз даних для аналізу кон'юнктури ринку в світовому масштабі	
Тема 3. База даних ООН зі статистики міжнародної торгівлі товарами та послугами (UN Comtrade Database)	Кейс-метод – Практика використання Баз даних ООН зі статистики міжнародної торгівлі товарами та послугами (UN Comtrade Database)
Тема 4. База даних ООН зі статистики міжнародної торгівлі товарами та послугами	Кейс-метод – Практика використання Баз даних ООН зі статистики міжнародної торгівлі товарами та послугами

8. Методи контролю

Оцінювання знань здобувачів з дисципліни «Статистичний аналіз кон'юнктури ринку» передбачає всі види занять, передбачених навчальним планом. Під час вивчення дисципліни застосовуються такі методи оцінювання знань:

- *поточний контроль* здійснюється на практичних заняттях під час усної співбесіди зі студентами за результатами виконання домашніх завдань, перевірки розв'язання типових задач; перевірки розв'язання нетипових задач на використання знань в практичних ситуаціях;

- *проміжний контроль* проводиться за допомогою проведення тестового контролю та виконання контрольної роботи;

• *підсумковий контроль* передбачає проведення Заліку з усього курсу.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- відвідування занять;
- виконання контрольної;
- складання проміжного контролю за розділами.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію із практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації й проводиться у вигляді тестування. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

Підсумковий контроль за курсом – у формі заліку.

Залік здійснюють за заліковими завданнями, які містять чотири завдання (два теоретичних питання, одне практичне завдання - задача і тести). Вони дають можливість здійснити оцінювання знань студента за дисципліною.

9. Схема нарахування балів та критерії оцінювання знань студентів

Схема нарахування балів

Структура засобів контролю та розподіл балів із дисципліни «Статистичний аналіз кон'юнктури ринку» наведена нижче.

Узагальнена схема нарахування балів (денна форма)

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання						Залік	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом		
T1	T2	T3	T4				
5	10	10	5	30	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Узагальнена схема нарахування балів (заочна форма)

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання						Залік	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом		
T1	T2	T3	T4				
5	10	10	5	30	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Критерії оцінювання знань студентів

Критерії оцінювання результативності роботи студентів при виконанні самостійної роботи

Якісними критеріями оцінювання виконання індивідуальних завдань студентами є:

1. Повнота виконання завдання:

- Елементарна;
- Фрагментарна;
- Повна;
- Неповна.

2. Рівень самостійності студента

- під керівництвом викладача;
- консультація викладача;
- самостійно.

3. Сформованість навчально-інформаційних умінь (роботи з підручником, володіння різними способами читання, складання плану, рецензій, конспекту, вміння користуватися бібліотекою, спостереження, експеримент тощо)

4. Сформованість навчально-інтелектуальних умінь (визначення понять, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, вміння відповідати на запитання, виконувати творчі завдання тощо);

5. Рівень сформованості фахових методичних вмінь (вміння застосовувати на практиці набуті знання):

- низький – володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу;
- середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань;
- достатній – застосовує набуті знання у стандартних практичних ситуаціях;
- високий – володіння умінням творчо-пошукової діяльності.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за відповіді на питання поточного контролю

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблених навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Якісними критеріями оцінювання виконання завдань поточного контролю є:

1. Повнота відповіді або виконання завдання:

- елементарна;
- фрагментарна;
- повна;
- неповна.

2. Рівень сформованості логічних умінь:

- елементарні дії;
- операція, правило, алгоритм;
- правила визначення понять;
- формулювання законів і закономірностей;
- структурування суджень, доводів, описів.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за виконання контрольної роботи

Максимальна оцінка за виконання КР – 30 балів.

КР з дисципліни «Статистичний аналіз кон'юнктури ринку» оцінюється за критеріями:

- самостійності виконання;
- логічності та послідовності викладення матеріалу;
- деталізації плану;

- повноти та глибини розкриття теми, аналітичної частини;
- наявності ілюстрацій (таблиці, рисунки, схеми і т. д.);
- кількості використаних джерел;
- використання статистичної інформації, додаткових літературних джерел та ресурсів мережі Інтернет;
- відображення практичного досвіду;
- обґрунтованості висновків;
- наявності конкретних пропозицій і прогнозів з обов'язковим посиланням на використані літературні джерела;
- якості оформлення, презентації та захисту КР.

Шкала оцінювання контрольної роботи

Кількість балів	Теоретичне питання	Практичне завдання
25-30	Повне засвоєння та суб'єктне усвідомлення матеріалу. Твердження чітко аргументовані. Продemonстровано термінологічну грамотність	Продemonстровано методичну й технологічну грамотність. Методичні рішення обґрунтовано. Оформлення відповідає вимогам.
20-24	Повне засвоєння матеріалу, але недостатнє суб'єктне його усвідомлення. Нечітка аргументація тверджень. Часткова термінологічна некоректність.	Наявність незначних методичних і технологічних помилок, а також помилок в оформленні роботи. Методичні рішення обґрунтовано.
10-19	Часткове засвоєння матеріалу, суб'єктне його не усвідомлення. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Наявність значної кількості методичних і технологічних помилок, а також в оформленні роботи.
0-9	Теоретичний матеріал не засвоєно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Методична й технологічна неграмотність. Неправильне оформлення роботи.

Допуск студента до підсумкового контролю

Допуск студента до підсумкового контролю здійснюється за умови отримання не менше 10 балів за сумарними результатами усіх видів поточного семестрового контролю.

Критерії оцінювання залікового завдання

Оцінювання знань студента проводиться за дворівневою шкалою (зараховано, не зараховано). На заліку студент може отримати максимум 40 балів:

- Для отримання 35-40 балів студент повинен:
  - укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
  - викласти теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язно й обґрунтовано;
  - навести вірне рішення задачі та тестів.
- Для одержання 25-34 балів студент повинен:
  - укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
  - викласти теоретичний матеріал зв'язно й обґрунтовано;
  - навести вірне рішення задачі;
  - можливі помилки у відповідях на тести.
- Для отримання 15-24 балів студент повинен:
  - викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
  - можливі помилки при розв'язанні задачі та в тестах.
- Оцінку 1-14 балів отримують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередніх пунктах.

Кожний пункт залікового завдання оцінюється окремо. Загальна оцінка дорівнює сумі оцінок кожного завдання.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як загальна оцінка, яка враховує оцінки з кожного виду контролю (оцінки проміжного контролю за роботу протягом семестру та оцінка за результатами підсумкового заліку).

У відповідності до набраних студентом балів оцінка знання матеріалу проводиться за дворівневою системою згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для <u>дворівневої</u> шкали оцінювання
90-100	зараховано
80-89	
70-79	
60-69	
50-59	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Методичні рекомендації до написання контрольної роботи з навчальної дисципліни «Статистичний аналіз кон'юнктури ринку» / Т. Г. Чала Т. Г., Д. І. Черненко, Г. С. Корепанов. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 32 с.
2. Міжнародна статистика : навчальний посібник / О. С. Корепанов, В. М. Соболев, Т. Г. Чала та ін. ; за ред. В. М. Соболева, Т. Г. Чалої. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 442 с.
3. Чала Т.Г. Статистичний аналіз кон'юнктури ринку: дистанційний курс на платформі LMS Moodle. URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=8503> .
4. Benzo R., Mohsen M. G., Fourali Ch. Marketing Research: Planning, Process, Practice. SAGE Publications Ltd, 2017. 432 p.
5. Burns A. C., Bush R. F. Marketing Research, Global Edition. Pearson, 2016. 496 p.
6. Charry K., Coussement K., Demoulin N., Heuvinck N. Marketing Research with IBM® SPSS Statistics: A Practical Guide. Routledge, 2016. 264 p.
7. Grigsby M. Marketing Analytics: A Practical Guide to Improving Consumer Insights Using Data Techniques. Kogan Page, 2018. 240 p.

Допоміжна література

1. ДСТУ 3008:2015. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с.
2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
2. Комлєва М. А., Чала Т. Г. Застосування сингулярного спектрального аналізу для прогнозування динаміки ринку землі сільськогосподарського призначення в Україні. *Innovations and prospects of world science*. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Vancouver, Canada. 2022. Pp. 936-938. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/02/INNOVATIONS-AND-PROSPECTS-OF-WORLD-SCIENCE-2-4.02.22.pdf>
3. Соболев В.М., Корепанов О.С., Чала Т.Г., Молошніков Є.В. Вплив ринку будівельних матеріалів на економічне зростання в умовах війни: порівняльний макро- та

мікроаналіз. *Бізнес Інформ*. Харків. 2024. № 1. С. 124–131. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-1_0-pages-124_131.pdf

4. Чала Т. Г., Корепанов Г. С., Черненко Д. І. UN Comtrade Database як інформаційне джерело наукових досліджень з міжнародної торгівлі товарами країн Європейського Союзу // *Бізнес Інформ*. 2016. № 11. С. 48–53.

5. Чала Т. Г., Савченко Д. Б. Статистичний аналіз ринку послуг мийки автомобілів. *Innovations and Prospects in Modern Science*. VI Міжнар. наук.-практ. конф., 5–7.06.2023, Стокгольм, Швеція. С. 586–589. URL: <https://sci-conf.com.ua/vi-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-innovations-and-prospects-in-modern-science-5-7-06-2023-stokgolm-shvetsiya-arhiv/>

6. Chala T., Korepanov G., Chernenko D. Statistical analysis of international merchandise trade between Latvia and Ukraine using international databases. *Baltic Journal of Real Estate Economics and Construction Management*. Volume 11 (2023), Issue 1. 2023. PP.26–36.

7. Chala T., Korepanov O., Lazebnyk Y., Korepanov G., Chernenko D. Statistical modelling and forecasting of wheat and meslin export from Ukraine using the singular spectral analysis. *STATISTICS IN TRANSITION new series and STATISTICS OF UKRAINE Joint Special Issue: A New Role for Statistics*. Vol. 23, No. 5, 2023. pp. 185–213.

8. Lazebnyk Y., Korepanov O., Chala T., Korepanov G., Chernenko D., Plumite U., Komlieva M. Statistical modelling of factors influencing the agricultural land market in Ukraine. *Latvian Journal of Physics and Technical Sciences*. ISSN 0868-8257. Latvia. 2022. Issue 6. Vol. 59. Pp. 52–67. DOI: 10.2478/lpts-2022-0047. URL: https://fei-web.lv/images/zurnali/2022/FEI_Zurnal_2022-6.pdf.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

2. Metadata Classifications. RAMON – Reference And Management Of Nomenclatures // Eurostat. European Commission. URL: http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/index.cfm?TargetUrl=DSP_PUB_WELC (дата звернення: 01.04.2023).

3. WTO Statistics Database // World Trade Organization (WTO). URL: <http://stat.wto.org/Home/WSDBHome.aspx?Language=E> (дата звернення: 01.04.2023).

4. UN Comtrade Database // United Nations. URL: <http://comtrade.un.org> (дата звернення: 01.04.2023).

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання, або повністю дистанційно в синхронному режимі.

У разі проведення екзамену/заліку в дистанційній формі використовується LMS платформа Moodle з автентифікацією здобувача у режимі відеоконференції з Zoom. Реєстрація (допуск до складання) учасників освітнього процесу, а також обмін контрольними (підсумковими) завданнями та відповідями на них здійснюється винятково з корпоративної електронної пошти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (домен – karazin.ua) із забезпеченням академічної доброчесності. При проведенні екзамену/заліку в дистанційній формі використовуються технічні і програмні засоби, які дозволяють забезпечити аудіо- і відео- фіксацію.

Режим доступу до курсу на LMS платформі Moodle: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=8503>.

2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ, ЛАБОРАТОРНИХ, ПРАКТИЧНИХ, САМОСТІЙНИХ РОБІТ ТОЩО

Тематика та плани практичних занять

Практичні заняття проводяться з метою:

- закріплення студентом теоретичних знань, отриманих на лекційних заняттях або в результаті самостійного вивчення необхідного матеріалу, а також впродовж виконання індивідуальної науково-дослідної роботи (контрольної роботи);

- отримання практичних навиків проведення науково-дослідної роботи;

- проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів.

Під час проведення практичних занять організовується дискусія навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують доповіді, а також обговорюються проблемні питання, на які мають бути знайдені відповіді в результаті дискусії.

На практичних заняттях у студентів мають сформуватися вміння і навички виконання деяких видів науково-дослідної роботи, пов'язаної з обраною тематикою з використанням прикладних комп'ютерних програм.

У процесі проведення практичного заняття студенти самостійно чи у групах (як малих, так і великих) вирішують запропоновані завдання різного рівня складності.

Після формулювання загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів здійснюється розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, тестовий контроль, їх перевірка і оцінювання.

З метою виявлення рівня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка і обговорення роботи, яку виконували студенти, а також підбиття підсумків з отриманням студентами відповідної оцінки в залежності від результатів виконаної роботи.

Слід зазначити, що проведення практичних занять вимагає попередньо підготовлений матеріал (тести, різні завдання тощо).

За підсумками кожного практичного заняття фіксуються оцінки, які враховуються при виставленні поточної модульної оцінки з даної навчальної дисципліни.

План проведення практичних занять

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ ТА ЦІНОВІ ПОКАЗНИКИ

Практичне заняття 1. «Система показників економіко-статистичного дослідження кон'юнктури ринку»

Перелік основних завдань:

1. Формування поняття про систему статистичних показників дослідження кон'юнктури ринку.
2. Визначення особливостей розрахунку основних показників ринкової кон'юнктури.

Питання для дискусії:

1. Основні вимоги до використання економічних показників в кон'юнктурному аналізі.
2. Основні вимоги до формування системи статистичних показників кон'юнктури ринку.
3. Особливості розрахунку основних показників ринкової кон'юнктури.
  - 3.1. Показники, що характеризують тип та масштаб ринку.
  - 3.2. Показники пропорційності розвитку ринку.

Література:

1. Статистика ринків: підруч. для вищ. навч. закл./ наук. ред. Н. О. Парфенцева. К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2017. 863 с.
2. Черненко Д. І. Формування системи статистичних показників оцінки кон'юнктури ринку лабораторних медичних послуг в Україні / Д. І. Черненко // Прикладна статистика: проблеми теорії та практики. Зб. наук. пр. / Нац. акад. стат., обліку та аудиту. – К. : ТОВ “ВПД “Формат”, 2013. – Вип. 12. – С. 258–267.

Практичне заняття 2. «Кон'юнктурні дослідження попиту та пропозиції»

Перелік основних завдань:

1. Вивчення економічної природи попиту та пропозиції.
2. Дослідження динаміки попиту та пропозиції.
3. Визначення співвідношення попиту та пропозиції на окремих фазах економічного циклу.
4. Дослідження статистичних методів оцінювання еластичності попиту та пропозиції.

Питання для дискусії:

1. Які фактори визначають попит та пропозицію?
2. Поняття ринкової рівноваги.
3. Який економічний зміст еластичності попиту та пропозиції?

Література:

1. Міжнародна статистика : навчальний посібник / О. С. Корепанов, В. М. Соколов, Т. Г. Чала та ін. ; за ред. В. М. Соколова, Т. Г. Чалої. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 442 с.

2. Charry K., Coussement K., Demoulin N., Heuvinck N. Marketing Research with IBM® SPSS Statistics: A Practical Guide. Routledge, 2016. 264 p.

3. Grigsby M. Marketing Analytics: A Practical Guide to Improving Consumer Insights Using Data Techniques. Kogan Page, 2018. 240 p.

Практичне заняття 3. «Статистичний аналіз цінових показників кон'юнктури ринку»

Перелік основних завдань:

1. Вивчення ролі і функції ціни на ринку.
2. Вивчення класифікації цін.
3. Визначення факторів ринкового ціноутворення.
4. Дослідження основних методів ринкового ціноутворення.

Питання для дискусії:

1. Які роль ціни на ринку?
2. За якими ознаками класифікують ціни?
3. Фактори та методи ринкового ціноутворення.
4. Методи розрахунку та аналізу індексів цін.

Література:

1. Міжнародна статистика : навчальний посібник / О. С. Корепанов, В. М. Соболев, Т. Г. Чала та ін. ; за ред. В. М. Соболева, Т. Г. Чалої. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 442 с.

2. Charry K., Coussement K., Demoulin N., Heuvinck N. Marketing Research with IBM® SPSS Statistics: A Practical Guide. Routledge, 2016. 264 p.

3. Grigsby M. Marketing Analytics: A Practical Guide to Improving Consumer Insights Using Data Techniques. Kogan Page, 2018. 240 p.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ

Практичне заняття 4. «Методи дослідження загальногосподарської й товарної кон'юнктура ринку»

Перелік основних завдань:

1. Вивчення загальногосподарської кон'юнктури.
2. Визначення показників загальногосподарської кон'юнктури.
3. Вивчення методики дослідження кон'юнктури споживчого ринку.
4. Визначення характеристик якості й конкурентоспроможності товару.

Питання для дискусії:

1. Зміст загальногосподарської кон'юнктури.
2. Показники загальногосподарської кон'юнктури.
3. Різниця між загальногосподарською та товарною кон'юнктурою ринку.

Література:

1. Міжнародна статистика : навчальний посібник / О. С. Корепанов, В. М. Соболев, Т. Г. Чала та ін. ; за ред. В. М. Соболева, Т. Г. Чалої. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 442 с.

2. Charry K., Coussement K., Demoulin N., Heuvinck N. Marketing Research with IBM® SPSS Statistics: A Practical Guide. Routledge, 2016. 264 p.

3. Grigsby M. Marketing Analytics: A Practical Guide to Improving Consumer Insights Using Data Techniques. Kogan Page, 2018. 240 p.

Практичне заняття 5. «Статистичне вивчення кон'юнктури споживчого ринку»

Перелік основних завдань:

1. Визначення структури споживчого ринку.
2. Вивчення показників кон'юнктури виробництва споживчих товарів.
3. Вивчення показників збутової й торговельної кон'юнктури.
3. Вивчення методики проведення статистичного аналізу закономірностей споживчого ринку.

Питання для дискусії:

1. Що є джерелами інформації для аналізу кон'юнктури споживчого ринку?
2. Місткість споживчого ринку.
3. Сегментація ринку.
4. За якими показниками можна групувати споживачів?

Література:

1. Міжнародна статистика : навчальний посібник / О. С. Корепанов, В. М. Соколов, Т. Г. Чала та ін. ; за ред. В. М. Соколова, Т. Г. Чалої. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 442 с.

2. Charry K., Coussement K., Demoulin N., Heuvinck N. Marketing Research with IBM® SPSS Statistics: A Practical Guide. Routledge, 2016. 264 p.

3. Grigsby M. Marketing Analytics: A Practical Guide to Improving Consumer Insights Using Data Techniques. Kogan Page, 2018. 240 p.

Практичне заняття 6. «Основи методики прогнозування кон'юнктури»

Перелік основних завдань:

1. Визначення етапів прогнозування економічної кон'юнктури.
2. Визначення особливостей прогнозування кон'юнктури окремих видів ринків.
3. Дослідження джерел інформаційного забезпечення прогнозування ринкової кон'юнктури.
4. Проведення класифікації методів аналізу й прогнозування економічної кон'юнктури.

Питання для дискусії:

1. Яка основна задача прогнозування економічної кон'юнктури?
2. Оцінювання точності прогнозу.
3. Формування інформаційної бази прогнозування ринкової кон'юнктури.
4. Які основні задачі вирішує кон'юнктурний аналіз?

Література:

1. Єріна А. М.. Статистика : підручник / А. М. Єріна, З. О. Пальян. – К : КНЕУ, 2010. – 351 с.

2. Єріна А. М. Статистичне моделювання та прогнозування : підручник / А. М. Єріна, Д. Л. Єрін. – К. : КНЕУ, 2014. – 348 с.

3. Міжнародна статистика : навчальний посібник / О. С. Корепанов, В. М. Соболев, Т. Г. Чала та ін. ; за ред. В. М. Соболева, Т. Г. Чалої. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 442 с.

4. Черненко Д. І. Статистичне прогнозування кон'юнктури ринку лабораторних медичних послуг в Україні / Д. І. Черненко // Бізнес Інформ. – 2015. – № 4. – С. 263–268.

5. Charry K., Coussement K., Demoulin N., Heuvinck N. Marketing Research with IBM® SPSS Statistics: A Practical Guide. Routledge, 2016. 264 p.

6. Grigsby M. Marketing Analytics: A Practical Guide to Improving Consumer Insights Using Data Techniques. Kogan Page, 2018. 240 p.

Практичне заняття 7. «Практика оцінки й прогнозування економічної кон'юнктури в Україні»

Перелік основних завдань:

1. Проаналізувати тенденції обраного ринку. Зробити прогнозні оцінки його кон'юнктури.

Питання для дискусії:

1. Аналіз тенденцій розвитку аграрного ринку. Прогнозні оцінки кон'юнктури аграрного ринку

2. Аналіз тенденцій розвитку ринку лабораторних медичних послуг. Прогнозні оцінки кон'юнктури ринку лабораторних медичних послуг.

3. Конкурентний аналіз і аналіз ринкового ризику.

Література:

7. Єріна А. М.. Статистика : підручник / А. М. Єріна, З. О. Пальян. – К : КНЕУ, 2010. – 351 с.

8. Єріна А. М. Статистичне моделювання та прогнозування : підручник / А. М. Єріна, Д. Л. Єрін. – К. : КНЕУ, 2014. – 348 с.

9. Міжнародна статистика : навчальний посібник / О. С. Корепанов, В. М. Соболев, Т. Г. Чала та ін. ; за ред. В. М. Соболева, Т. Г. Чалої. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 442 с.

10. Черненко Д. І. Статистичне прогнозування кон'юнктури ринку лабораторних медичних послуг в Україні / Д. І. Черненко // Бізнес Інформ. – 2015. – № 4. – С. 263–268.

11. Charry K., Coussement K., Demoulin N., Heuvinck N. Marketing Research with IBM® SPSS Statistics: A Practical Guide. Routledge, 2016. 264 p.

12. Grigsby M. Marketing Analytics: A Practical Guide to Improving Consumer Insights Using Data Techniques. Kogan Page, 2018. 240 p.

Задача 1

За даними табл. 1 зробіть висновок про інтенсивність і тип конкуренції молочної галузі в Україні в 2020 р.

1.1. На основі розрахункових значень трьохдольного стандартного показника ринкової концентрації *CR*.

1.2. На основі розрахункових значень індексу Херфіндаля-Хіршмана (Herfindal-Hirshman Index).

Таблиця 1 – Чистий дохід підприємств молочної галузі в Україні в 2020 р.

№	Виробники	Чистий дохід, млн грн
1	Холдинг «Молочний альянс»	2152,7
2	Мілкіленд Україна	1320,3
3	Вімм-Білл-Данн Україна	961,6
4	Консалтингова фірма «Прометей»	932,4
5	Гадячсир	909,0
6	Житомирський маслозавод	686,0
7	Галичина	684,4
8	Люстдорф	630,0
9	Россь	619,0
10	Дубномолоко	542,4
11	Галактон	491,4
12	Комбінат «Придніпровський»	483,2
13	Донецький міський молочний з-д №2	467,7
14	Бершадьмолоко	441,9
15	Лактис-Миколаїв	434,9
16	Аромат	406,6
17	Бель Шостака Україна	389,8

Задача 2

Відкрите акціонерне товариство «Мегамеблі» є виробником меблів, зокрема стільців із масива дуба та вільхи. Дані про обсяги продажів цих товарів в 2014–2015 рр. наведені в табл. 2. На основі розрахункового значення теоретичного коефіцієнта перехресної еластичності попиту за ціною визначити, чи належать дані товари одного товарному ринку.

Таблиця 2 – Відомості про продаж стільців ВАТ «Мегамеблі» в 2019–2020 рр.

Роки	Квартали	Стільці			
		із дуба		із вільхи	
		об'єм продаж, шт	ціна, грн/шт	об'єм продаж, шт	ціна, грн/шт
2019	1 кв.	320	450,50	230	300,00
	2 кв.	325	450,50	220	320,50
	3 кв.	298	455,50	248	350,00
	4 кв.	300	455,00	255	353,00
2020	1 кв.	315	460,00	245	354,00
	2 кв.	310	460,50	230	356,50
	3 кв.	297	462,50	210	358,50
	4 кв.	290	465,00	200	400,00

Задача 3

В табл.3 наведені дані про динаміку цін на соняшникову олію на одному з міських ринків:

Таблиця 3

Ціни на соняшникову олію на одному з міських ринків

Місяць	Індекс цін на соняшникову олію, % до попереднього періоду
Січень	100,4
Лютий	101,2
Березень	103,7
Квітень	96,3
Травень	100,9
Червень	102,3

Визначте загальний темп приросту цін на соняшникову олію за весь розглянутий період.

Задача 4

Оцініть загальногосподарську кон'юнктуру в Харківській області, проаналізувавши в динаміці рівень соціально-економічного розвитку Харківської області в 2015–2019 рр. за показниками, наведеними у табл. 4:

Таблиця 4 – Показники соціально-економічного розвитку Харківської області в 2015–2019 рр.

Показники	2015 р.	2016 р.	2017р.	2018 р.	2019 р.
Середньорічна чисельність населення, тис. осіб	2804,0	2789,0	2775,5	2762,1	2743,3
Обсяг реалізованої продукції промисловості (у фактичних цінах), млн грн	34039,2	43400,8	44532,5	52425,9	60397,6
Валова продукція сільського господарства (у порівнянних цінах 2005р.; млн грн)	5203,5	5612,2	4979,5	4413,2	42812,3
Капітальні інвестиції (млн грн)	14432,0	13424,5	10446,9	9849,9	13516,1
Роздрібний товарообіг (у фактичних цінах), млн грн	24240	33367	32360	38848	56452,5

Задача 5

Споживання молоко в Україні у середньому за місяць у 2020 р становило 19 кг на одну особу. Середній розмір домогосподарства 2,59 особи. Кількість домогосподарств в цьому періоді – 15073,7 тис. домогосподарств. Середня ціна реалізації молока та молочних продуктів у 2020 р. становила 4347,3 грн за 1 т. Визначте місткість ринку молока в Україні в 2020 р. в натуральному та вартісному вираженні.

Задача 6

Є дані про виробництво цементу на одному з найбільших підприємств в Україні за місяцями в 2007–2015 рр. (табл. 6).

Таблиця 6 – Виробництво цементу на одному з найбільших підприємств в Україні за місяцями в 2007–2015 рр.

Місяці	Виробництво цементу на підприємстві А, тис. т								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Січень	789	492	242	221	180	115	200	187	112
Лютий	600	452	183	217	249	196	211	220	333
Березень	598	661	275	307	357	334	368	455	561
Квітень	871	674	431	461	442	518	473	568	753
Травень	1067	554	520	513	593	657	524	623	751
Червень	1126	717	535	562	608	607	477	610	725
Липень	1226	836	530	518	646	694	623	672	788
Серпень	1293	846	571	589	689	682	640	678	855
Вересень	1196	767	530	504	593	701	572	602	773
Жовтень	1189	694	416	516	548	677	505	577	705
Листопад	796	542	412	365	414	370	444	354	504
Грудень	672	387	372	320	270	276	275	239	489

Використовуючи наведені дані, екстраполуйте виробництво цементу на такі 12 місяців: а) на основі: – середнього абсолютного приросту;

– середнього темпу зростання;

б) на основі аналітичного вирівнювання рівнів ряду динаміки.

Порівняйте отримані результати й виберіть кращий прогноз.

Задача 7

На основі експертних висновків здійснено оцінювання чинників ризику підготовки до випуску нового товару (постільної білизни, табл. 7) і його реалізації на ринку. Треба оцінити загальний ризик небезпеки нереалізації всієї партії товару.

Таблиця 7 – Розрахунок рівня зовнішнього ризику з випуску і реалізації нової постільної білизни

№ п/п	Чинник ризику	Кон'юнктурна оцінка	Ранг чинника (B_i)	Вага чинника (W_i)
1.	Місткість ринку	Велика	3	0,08
2.	Динаміка розвитку ринку	Сильне коливання, зростання з уповільненням	4	0,09
3.	Торгова марка	Маловідома	5	0,20
4.	Конкурентоздатність товару	Висока	1	0,15
5.	Інтенсивність конкуренції	Висока	6	0,30
6.	Виробничі і фінансові чинники	Достатні	2	0,01
7.	Надійність торгових партнерів	Встановлюється	7	0,09
8.	Виробництво і продаж попередніх зразків постільної білизни	Успішні	2	0,01
9.	Якість роботи маркетингової служби	Успішна	5	0,06
10.	Форс-мажорні чинники	Високий рівень	6	0,01
	РАЗОМ:			1,00

Задача 8

За даними табл. 8 зробіть висновок про інтенсивність і тип конкуренції приватного сектора ринку лабораторних медичних послуг (ЛМП) в Україні в 2020 р.

1. На основі розрахункових значень трьохдольного стандартного показника ринкової концентрації (CR).

2. На основі розрахункових значень індексу Херфіндаля–Хіршмана (HHI).

Таблиця 8

Чистий дохід приватних компаній, які надають платні ЛМП 2020 р.

Компанії	Чистий дохід (ЧД)		
	2020		
	млн грн	$d_{2013}^{ЧД}$, %	Ранг
ТОВ «Сінево Україна»	431,820	46,95	1
МЛ ДІЛА	134,420	14,61	2
ТОВ «ІНВІТРО»	39,462	4,29	3
МЛ EUROLAB	38,723	4,21	4
МДЦ Експерт	33,949	3,69	5
МЦ Святої Параскеви	28,326	3,08	6
ДЦ «Медекс»	25,048	2,72	7
Діасервіс	20,123	2,19	8
Біомедлаб-Дон	19,875	2,16	9
Нова діагностика	18,439	2,00	10
Брайт та Ко	14,399	1,57	11
Сінілаб Україна	12,727	1,38	12
Скен Лайф	11,407	1,24	13
Нова діагностика плюс	11,340	1,23	14
Медичний центр здоров'я	10,205	1,11	15
Центр променевої діагностики	8,702	0,95	16
Смартлаб	8,050	0,88	17
Малікс-Мед	7,800	0,85	18
ТОВ «Фірма «Б.А.Т.»	7,319	0,80	19
НеоЛаб	7,211	0,78	20
МЦД «МРТ»	7,150	0,78	21
Сі енд Ді Хелс Кеа	6,937	0,75	22
Біо-Лайн	6,171	0,67	23
Медикум-ЛП	5,258	0,57	24
Медична променева діагностика	4,910	0,53	25
Разом	919,768	100,00	

3. ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ СЕМЕСТРОВИХ ЕКЗАМЕНІВ (ПИСЬМОВИХ ЗАЛІКОВИХ РОБІТ)

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ (1 семестр)

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет: економічний
Спеціальність (напрямок): 051 «Економіка»
Освітня програма: «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»,
«Економічна аналітика та статистика»
Семестр: 3
Форма навчання: денна/заочна
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): магістр
Навчальна дисципліна: «Аналіз кон'юнктури ринку»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1*

Завдання № 1-2 – Теоретичні питання

1. Характеристика етапів дослідження економічної кон'юнктури.
2. Особливості розрахунку показників, що характеризують тип і масштаб ринку.

Завдання № 3 – Практична задача

В табл. 1 наведені дані про виробництво борошна в Харківській області в 2015–2019 рр.

Таблиця 1– Виробництво борошна в Харківській області в 2015–2019 рр.

Роки	2015	2016	2017	2018	2019
Обсяг виробництва, тис. т	270,8	272,5	291,4	324,2	298,3

Необхідно:

- а) розрахувати відносні показники динаміки зі змінною й постійною базою порівняння, показати їх взаємозв'язок;
- б) обчислити середньорічні темпи зростання й приросту обсягів виробництва борошна в Харківській області за 2015–2019 рр.

Завдання № 4 – Тести

1. Який із показників концентрації визначається як сума ринкових часток найбільших виробників?
  - а) коефіцієнт ринкової концентрації (CR);
  - б) індекс ринкової концентрації Херфіндаля-Хіршмана (HHI);
  - в) ступінь (рівень) монополізації ринку (MR).
2. Частина генеральної сукупності, результати обстеження якої поширюються на всю генеральну сукупність, називається:
  - а) вибірковою сукупністю;
  - б) вибірковою середньою;
  - в) вибірковою часткою;
  - г) стандартною похибкою вибірки.

3. Вперше «кон'юнктура», як термін, була визначена:

- а) Альбертом Шеффле;
- б) Фердинантом Лассалем;
- в) Вільгельмом Репке..

4. Значення індексу Херфіндаля–Хіршмана в межах $HHI \in (2000; 7000]$ характерно такого типу ринку:

- а) досконала конкуренція;
- б) монополістична конкуренція;
- в) олігополія;
- г) абсолютна монополія.

5. Термін «ринок» коректно визначити як:

- а) місце купівлі-продажу товарів;
- б) сферу взаємовигідних економічних відносин між виробниками і споживачами товарів (послуг);
- в) сукупність покупців товарів або послуг;
- г) обмін товарів на гроші.

Затверджено на засіданні кафедри статистики, обліку та аудиту
Протокол № _____ від _____ серпня 20 ____ року

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Екзаменатор _____
(підпис)

Оксана НЕСТЕРЕНКО
(прізвище та ініціали)

Тетяна ЧАЛА
(прізвище та ініціали)

* За завдання 1 і 2 – по 7 балів, за завдання 3 – 16 балів, за завдання 4 – 10 балів. Всього – **40 балів**.

Тести до залікового завдання

1. Про кон'юнктурному дослідженні, необхідна чисельність вибірки визначається за формулою:

$$\text{а) } n = \frac{t^2 \sigma^2}{\Delta_{\bar{x}}^2};$$

$$\text{б) } n = \frac{t^2 \sigma^2 N}{\Delta_{\bar{x}}^2 N + t^2 \sigma^2};$$

$$\text{в) } \mu_{\bar{x}} = \sqrt{\frac{\sigma_x^2}{n}};$$

$$\text{г) } \mu_{\bar{x}} = \sqrt{\frac{\sigma_x^2}{n} \left(1 - \frac{n}{N}\right)}.$$

2. Розрахунок ємності ринку на основі підсумкових даних про фактичне споживання товарів за допомогою загальної методики в класичній постановці має вигляд:

$$\text{а) } CM = \sum_{i=1}^n (N_i * Q_i^U)$$

$$\text{б) } CM = N_i * Q_i^U$$

$$\text{в) } CM = N * Q^U$$

де CM – місткість ринку товару в встановлених часових межах;

N – кількість роздрібних або організаційних покупців (споживачів, продавців) товару в встановлених часових межах;

Q – обсяг споживання (придбання, продаж) товару за певний часовий період;

U – вказівка на те, що показник є питоמוю (unit), тобто характеризує величину в розрахунку на одиницю сукупності;

i – вказівка на те, що показник характеризує певний вид (страту, групу) споживачів (покупців, продавців) товару;

$i = 1, 2, \dots, n$ – кількість видів (страт, груп) роздрібних або організаційних споживачів (покупців, продавців) товару.

3. Що можна віднести до кон'юнктурних індикаторів:

а) ціна товару;

б) товарні запаси;

в) збалансованість попиту і пропозиції.

4. Інформаційні потреби, що виникають при проведенні аналізу і прогнозування тенденцій розвитку ринку в Україні можна об'єднати в наступні три блоки:

а) статистична інформація;

б) статистична звітність;

- в) аналітична інформація;
- г) нормативні документи України.

5. Частина генеральної сукупності, результати обстеження якої поширюються на всю генеральну сукупність, називається:

- а) вибірковою сукупністю;
- б) вибірковою середньою;
- в) вибірковою часткою;
- г) стандартною похибкою вибірки.

6. База даних ООН по статистиці торгівлі товарами має назву:

- а) TRADEMAP;
- б) COMTRADE;
- в) WTO.

7. Зосередження виробництва (збуту) в одному місці (в одного виробника, продавця, оператора), або переважання на ринку однієї або кількох компаній – це визначення:

- а) конкуренції;
- б) ринкової концентрації;
- в) монополізації.

8. Який із показників концентрації визначається як сума ринкових часток найбільших виробників?

- а) коефіцієнт ринкової концентрації (CR);
- б) індекс ринкової концентрації Херфіндаля-Хіршмана (HHI);
- в) ступінь (рівень) монополізації ринку (MR).

9. Який із показників концентрації визначається як сума квадратів часток всіх суб'єктів ринку?

- а) коефіцієнт ринкової концентрації (CR);
- б) індекс ринкової концентрації Херфіндаля-Хіршмана (HHI);
- в) ступінь (рівень) монополізації ринку (MR).

10. Для визначення ринкової концентрації найчастіше використовуються такі показники, найбільш тісно пов'язані з рівнем конкуренції на ринку:

- а) коефіцієнт ринкової концентрації (CR);
- б) індекс ринкової концентрації Херфіндаля-Хіршмана (HHI);
- в) ступінь (рівень) монополізації ринку (MR);
- г) індекс Доу-Джонса;
- д) індекс Лінда (L);
- ж) індекс Лернера (LT).

Підсумковий контроль у першому семестрі – у формі екзамену.

Критерії оцінок на екзамені

Оцінювання знань студента проводиться за чотирирівневою шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно). За екзамен студент може отримати максимум 40 балів:

1. Для отримання оцінки “відмінно” (35–40 балів) студент повинен:
  - укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
  - викласти теоретичний матеріал чітко, коротко, зв’язно й обґрунтовано;
  - навести вірне рішення задачі та тестів.
2. Для одержання оцінки “добре” (25–34 бала) студент повинен:
  - укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
  - викласти теоретичний матеріал зв’язно й обґрунтовано;
  - навести вірне рішення задачі;
  - можливі помилки у відповідях на тести.
3. Для отримання оцінки “задовільно” (15–24 бала) студент повинен:
  - викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
  - можливі помилки при розв’язанні задачі та в тестах.
4. Оцінку “незадовільно” (1–14 балів) отримують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередніх пунктах.

Кожне завдання екзамену оцінюється окремо. Загальна оцінка дорівнює середній арифметичній із суми оцінок кожного завдання. Якщо одна з оцінок «незадовільно», то загальна оцінка не може бути вищою за «задовільно».

Шкала оцінювання екзаменаційної роботи:

- за кожен правильну відповідь на теоретичні питання завдань № 1 і 2 студент одержує по 7 балів;
- за правильно виконане завдання № 3 (розрахункова задача) – 16 балів;
- за правильно виконане завдання № 4 (тести) студент одержує 10 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Економіко-статистичні методи дослідження кон’юнктури ринку» визначається як загальна оцінка, яка враховує оцінки з кожного виду контролю (оцінки проміжного контролю за роботу протягом семестру та оцінка за результатами підсумкового екзамену).

У відповідності до набраних студентом балів оцінка знання матеріалу проводиться за чотирирівневою системою згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1–49	незадовільно

Підсумковий контроль у другому семестрі – у формі заліку.

Критерії оцінювання на заліку

Оцінювання знань студента проводиться за дворівневою шкалою: зараховано (відмінно, добре, задовільно) не зараховано (незадовільно). За залік студент може отримати максимум 40 балів:

1. Для отримання оцінки «відмінно» (35-40 балів) студент повинен:
  - укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
  - викласти теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язно й обґрунтовано;
  - навести вірне рішення задачі та тестів.
2. Для одержання оцінки «добре» (25-34 бала) студент повинен:
  - укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
  - викласти теоретичний матеріал зв'язно й обґрунтовано;
  - можливі помилки у відповідях на тести.
3. Для отримання оцінки «задовільно» (15-24 бала) студент повинен:
  - викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
  - можливі помилки при розв'язанні задачі та в тестах.
4. Оцінку «незадовільно» (1-14 балів) отримують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередніх пунктах.

Кожне завдання заліку оцінюється окремо.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як загальна оцінка, яка враховує оцінки з кожного виду контролю (оцінки проміжного контролю за роботу протягом семестру та оцінка за результатами підсумкового завдання).

У відповідності до набраних студентом балів за розділами та за залік оцінка знання матеріалу проводиться за дворівневою шкалою згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	зараховано
80-89	
70-79	
60-69	
50-59	
1-49	не зараховано